

Voornaamwoorden

Door Henk Wolf. Groningen, 2014.

In dit artikeltje leer je wat voornaamwoorden zijn, welke soorten voornaamwoorden er bestaan en welke kenmerken elk van die soorten heeft.

Wat zijn voornaamwoorden?

Voordat ik je uitleg wat voornaamwoorden zijn, wil ik je vragen of je bij het lezen van de onderstaande zinnen een plaatje voor je ziet.

- (1) Jan Peter Balkenende speelt piano.
- (2) De Euromast staat in Rotterdam.

Waarschijnlijk zie je inderdaad een plaatje voor je van Jan Peter Balkenende achter de piano en van de hoge Euromast in Rotterdam. Kijk nu eens of dat ook zo is met zin (3) en (4).

- (3) Hij speelt piano.
- (4) Hij staat in Rotterdam.

Zin (3) kan precies dezelfde betekenis hebben als zin (1), maar dat hoeft niet. Het woordje "hij" kan verwijzen naar Jan Peter Balkenende, maar ook naar Stevie Wonder, Andries Knevel en alle andere bestaande en fictieve mannelijke personen.

Zin (4) kan hetzelfde betekenen als zin (2), maar ook dat hoeft niet het geval te zijn. "Hij" kan verwijzen naar de Euromast, maar ook naar bijvoorbeeld Jan Peter Balkenende.

Woorden zoals "hij" noemen we voornaamwoorden. Ze staan voor iets anders in de plaats. Dat kunnen eigennamen zijn, zoals *Jan Peter Balkenende*, maar ook woordgroepen zoals *De Euromast*.

Voornaamwoorden kunnen zelfs voor hele zinnen in de plaats komen. Meestal begrijpen we uit de context wel waarnaar de spreker verwijst als hij een persoonlijk voornaamwoord gebruikt.

Voornaamwoorden zijn heel makkelijk. Kijk maar eens bij (5) hoe een tekst eruit ziet als je geen voornaamwoorden zou gebruiken:

Inhoud:

- * Wat zijn voornaamwoorden?
- * Persoonlijke voornaamwoorden
- * Wederkerende voornaamwoorden
- * Wederkerige voornaamwoorden
- * Vragende voornaamwoorden
- * Onbepaalde voornaamwoorden
- * Aanwijzende voornaamwoorden
- * Betrekkelijke voornaamwoorden
- * Bepalingaankondigende voornaamwoorden
- * Betrekkelijke voornaamwoorden met ingesloten antecedent
- * Bezittelijke voornaamwoorden

(5) Mark Rutte is minister-president van Nederland. Mark Rutte is op bezoek bij Mark Ruttes beste vriend in Scheveningen. Mark Rutte is wel vaker bij Mark Ruttes beste vriend en Mark Rutte heeft ook nog andere vrienden in Scheveningen.

En nu met voornaamwoorden:

(6) Mark Rutte is minister-president van Nederland. Hij is op bezoek bij zijn beste vriend in Scheveningen. Hij is wel vaker bij hem en hij heeft ook nog andere vrienden in Scheveningen.

De voornaamwoorden "hij", "zijn" en "hem" vervangen langere woorden of woordgroepen. De tekst wordt een stuk korter en leesbaarder door het gebruik van voornaamwoorden.

Voornaamwoorden zijn er in soorten. Ik noem hieronder de gebruikelijkste soorten.

Persoonlijke voornaamwoorden

We zijn net de volgende zin tegengekomen:

(1) Hij speelt piano.

Het woordje "hij" noemen we een persoonlijk voornaamwoord. "Persoonlijk" wil niet zeggen dat zo'n voornaamwoord persé verwijst naar een persoon. Er zijn allerlei woordgroepen en zelfs hele zinnen die je door een persoonlijk voornaamwoord kunt vervangen. In (2) en (3) zie je daar wat voorbeelden van. De dikgedrukte woorden zijn de persoonlijke voornaamwoorden.

- (2) Dit is de Euromast. **Hij** is in 1960 gebouwd.
(3) - Weet je al dat meneer Bruinsma ziek is?
- Ja, ik weet **het**.

In (2) verwijst het persoonlijk voornaamwoord naar de woordgroep "de Euromast". En in (3) verwijst het persoonlijk voornaamwoord naar de bijzin "dat meneer Bruinsma ziek is".

Persoonlijke voornaamwoorden hebben nog iets bijzonders. Als ze in een hoofd- of bijzin staan, dan kunnen ze nooit verwijzen naar iets dat in diezelfde hoofd- of bijzin wordt genoemd. Dat zie je aan zin (4):

(4) Jan wil dat Piet **hem** scheert.

In de bijzin "dat Piet hem scheert" wordt Piet genoemd. Daardoor kan "hem" niet naar Piet verwijzen. Het is wel mogelijk dat "hem" naar Jan verwijst, want Jan staat niet in dezelfde bijzin. En het is ook mogelijk dat "hem" naar een andere man verwijst, die niet in de zin genoemd wordt.

In het Standaardnederlands komen een heleboel verschillende persoonlijke voornaamwoorden voor. Welk voornaamwoord je kiest, is onder andere afhankelijk van wie de spreker en de luisteraar zijn. Dat kun je zien aan zin (5) en (6).

- (5) Peter wil graag naar Amerika.
(6) Peter en Nienke willen graag naar Amerika.

Als Peter de spreker is, dan zal hij in zin (5) "Peter" vervangen door "ik". En Peter zal in zin (6) de woordgroep "Peter en Nienke" vervangen door "wij". Zulke woorden verwijzen naar de spreker of naar een groep waar de spreker deel van is. We zeggen dat zulke woorden in de **eerste persoon** staan.

Woorden in de **tweede persoon** verwijzen naar de luisteraar of naar een groep waartoe de luisteraar behoort. Als iemand zin (5) tegen Peter zegt, dan zal hij "Peter" vervangen door "jij". En als iemand zin (6) tegen Peter zegt, dan zal hij "Peter en Nienke" door "jullie" vervangen. Dat zijn namelijk persoonlijke voornaamwoorden in de tweede persoon.

Woorden in de **derde persoon** verwijzen naar andere personen dan de spreker of de luisteraar. Als Peter en Nienke niet deelnemen aan het gesprek waarin zin (5) voorkomt, dan zal de spreker "Peter" door "hij" vervangen. En in zin (6) zal hij "Peter en Nienke" door "zij" vervangen. Dat zijn namelijk persoonlijke voornaamwoorden in de derde persoon.

De gebruikelijkste Standaardnederlandse persoonlijke voornaamwoorden zijn:

eerste persoon:

enkelvoud: ik, me, mij
meervoud: wij, we, ons

tweede persoon:

enkelvoud: jij, je, jou, u, gij, ge
meervoud: jullie, je, u, gij, ge

derde persoon:

enkelvoud: hij, ie, hem, zij, ze, haar, het
meervoud: zij, ze, hun, hen

Wederkerende voornaamwoorden

Je hebt gezien dat persoonlijke voornaamwoorden nooit verwijzen naar iets dat in hun eigen hoofd- of bijzin al genoemd is. Met wederkerende voornaamwoorden is het precies andersom: die verwijzen altijd naar iets dat al genoemd is in hun eigen hoofd- of bijzin. Je ziet het verschil tussen de beide soorten voornaamwoorden in zin (1) en (2):

- (1) Jan scheert **hem**.
- (2) Jan scheert **zich**.

De voornaamwoorden zijn dikgedrukt. In zin (1) staat het persoonlijk voornaamwoord "hem". Dat kan naar elke man op aarde verwijzen, behalve naar Jan. En in zin (2) staat het wederkerend voornaamwoord "zich". Dat kan alleen maar verwijzen naar Jan omdat die in dezelfde hoofdzin wordt genoemd.

Ik geef je nog een voorbeeld om duidelijk te maken dat het in een bijzin op dezelfde manier werkt. Kijk maar naar zin (3) en (4):

- (3) Jan wil dat Piet **hem** scheert.
- (4) Jan wil dat Piet **zich** scheert.

In (3) staat de bijzin "dat Piet hem scheert" met het persoonlijk voornaamwoord "hem". Dat kan niet naar Piet verwijzen, want die wordt in dezelfde bijzin genoemd. "Hem" kan wel verwijzen naar Jan of naar een willekeurige andere man.

In (4) staat het wederkerend voornaamwoord "zich". Dat kan alleen maar verwijzen naar Piet, die in dezelfde bijzin wordt genoemd.

Het wederkerend voornaamwoord kan elk zinsdeel vervangen, behalve het onderwerp. Kijk maar naar de onderstaande zinnen:

- (5) Marie bijt **zichzelf**. ("zichzelf" is lijdend voorwerp)
- (6) Marie geeft **zichzelf** een cadeautje. ("zichzelf" is deel van het meewerkend voorwerp)
- (7) Marie denkt aan **zichzelf**. ("zichzelf" is deel van het voorzetselvoorwerp)
- (8) Marie is met **zichzelf** in gesprek. ("zichzelf" is deel van een bijwoordelijke bepaling)
- (9) FOUT: **Zichzelf** loopt over straat. ("zichzelf" kan nooit onderwerp van de zin zijn)

Datgene waarnaar een wederkerend voornaamwoord verwijst, hoeft niet altijd direct in de zin te staan. Dat mag ook worden vervangen door een persoonlijk voornaamwoord. Daardoor zijn (10) en (11) beide goed:

- (10) Marie denkt aan zichzelf.
- (11) Zij denkt aan zichzelf.

Het Standaardnederlands heeft de volgende wederkerende voornaamwoorden:

eerste persoon:

enkelvoud: mij, mijzelf, me, mezelf
meervoud: ons, onszelf

tweede persoon:

enkelvoud: jou, jouzelf, je, jezelf, u, uzelf, zich, zichzelf
meervoud: jullie, julliezelf, je, jezelf, u, uzelf, zich, zichzelf

derde persoon:

enkelvoud: zich, zichzelf
meervoud: zich, zichzelf

Je ziet dat sommige wederkerende voornaamwoorden er net zo uitzien als persoonlijke voornaamwoorden. Toch kun je ze makkelijk uit elkaar houden, als je weet wanneer je welk soort voornaamwoord gebruikt. Kijk als voorbeeld maar naar zin (10) en zin (11).

- (10) De kapper scheert **me**.
- (11) Ik scheer **me**.

In zin (10) is "me" een persoonlijk voornaamwoord. Het verwijst namelijk naar iemand die niet in dezelfde zin wordt genoemd. In (11) is "me" een wederkerend voornaamwoord omdat het verwijst naar de "ik" die in dezelfde zin wordt genoemd.

Je kunt achter wederkerende voornaamwoorden bijna altijd "-zelf" plakken. Bij persoonlijke voornaamwoorden lukt dat niet.

Wederkerige voornaamwoorden

Het Standaardnederlands heeft als wederkerige voornaamwoorden "elkaar", "mekaar" en "elkander". Net als wederkerende voornaamwoorden vervangen ze iets dat in dezelfde hoofd- of bijzin wordt genoemd. Toch is er een verschil. Dat kun je zien aan zin (1) en (2) hieronder:

- (1) Jan en Piet bijten **zichzelf**.
- (2) Jan en Piet bijten **elkaar**.

Zowel "zichzelf" in zin (1) als "elkaar" in zin (2) verwijst naar "Jan en Piet". Toch betekenen de twee zinnen niet hetzelfde. Zin (1) betekent namelijk: "Jan bijt Jan en Piet bijt Piet", terwijl zin (2) betekent: "Jan bijt Piet en Piet bijt Jan". In beide zinnen zijn Jan en Piet bijters en in beide zinnen worden Jan en Piet gebeten, maar als bijter en gebetene dezelfde zijn, gebruik je een wederkerend voornaamwoord, terwijl je een wederkerig voornaamwoord gebruikt als bijter en gebetene verschillende personen zijn.

Iets ingewikkelder is het om te begrijpen waarom er in een zin zoals (3) een wederkerig voornaamwoord staat.

- (3) Alle kinderen interviewen **elkaar**.

Het wederkerig voornaamwoord "elkaar" vervangt hier "alle kinderen". Maar wat betekent nu precies de zin "alle kinderen interviewen alle kinderen"? Die betekent niet: Jantje interviewt Jantje, Pietje interviewt Pietje, Marietje interviewt Marietje enz. In dat geval zou je zeggen: "Alle kinderen interviewen zichzelf". Maar bij "Alle kinderen interviewen elkaar" kan Jantje elk ander kind interviewen, maar niet zichzelf. Pietje kan elk kind interviewen, maar niet Pietje. En Marietje kan elk kind interviewen zolang het niet Marietje is.

Nog wat ingewikkelder wordt het met zin (4):

- (4) Alle blokken liggen op **elkaar**.

Die zin betekent "alle blokken liggen op alle blokken", maar wat bedoelen we daarmee? Niet dat blok A op blok A ligt, blok B op blok B, blok C op blok C enz. Blok A ligt op blok B en op blok C, terwijl blok B op blok C ligt.

Vragende voornaamwoorden

Zoals alle voornaamwoorden, staan ook vragende voornaamwoorden voor iets in de plaats. Alleen weet de spreker niet wat dat is. Stel dat zin (1) waar is, maar dat de spreker dat niet weet.

- (1) Trinus is een Friese schrijver.

De spreker kan "een Friese schrijver" dan vervangen door een vragend voornaamwoord. Een vragend voornaamwoord is een vraag aan de luisteraar om te vertellen waar het vragend voornaamwoord nou precies voor in de plaats staat. Meestal verplaatsen we het vragend voornaamwoord helemaal naar het begin van de zin. Zin (2) laat dat zien.

- (2) Wat is Trinus?

Als een vragend voornaamwoord in een bijzin voorkomt, dan verplaatsen we het soms naar het begin van die bijzin, maar meestal helemaal naar het begin van de hoofdzin. Dat kun je zien als je in zin (3) de woordgroep "een Friese schrijver" vervangt door het vragend voornaamwoord "wat".

(3) Babs vertelt dat Trinus een Friese schrijver is.

Dat wordt soms, vooral in informele spreektaal:

(4) Babs vertelt dat Trinus wat is?

Maar veel vaker:

(5) Wat vertelt Babs dat Trinus is?

De meest voorkomende vragende voornaamwoorden in het Nederlands zijn: wie, wat, waar.

Als het vragend voornaamwoord na een voorzetsel komt, dan vervangen we die twee samen meestal door een zogenaamd 'vragend voornaamwoordelijk bijwoord'. Dat begint met 'waar'.

met + wat -> waarmee ("Waarmee heb je dat blik geopend?")

van + wat -> waarvan ("Waarvan is dat afhankelijk?")

door + wat -> waarbij ("Waardoor is hij steeds te laat?")

onder + wat -> waarachter ("Waaronder ligt dat boek?")

Voornaamwoordelijke bijwoorden kun je makkelijk in twee stukken knippen. Het voornaamwoord staat dan helemaal vooraan en de rest op de plaats waar je het voorzetsel en de naamwoordgroep in een gewone mededelende zin zou verwachten.

Waar heb je dat blik **mee** geopend?

Waar ligt dat boek **onder**?

P.S. In de zin 'Waar ben je?' is 'waar' een vragend bijwoord. Het staat namelijk niet in de plaats van een naamwoordgroep, maar van een voorzetselgroep, bijvoorbeeld 'in Parijs'.

Onbepaalde voornaamwoorden

Soms kan of wil de spreker niet precies duidelijk maken waarnaar hij precies verwijst. Hij kan dan een zogenaamd onbepaald voornaamwoord gebruiken. In de zinnen hieronder staan de onbepaalde voornaamwoorden vetgedrukt.

- (1) Ik moest **alles** alleen doen.
- (2) Waar is **iedereen**?
- (3) Ik heb inderdaad **iemand** leren kennen.
- (4) Ik heb **ergens** aan gedacht.

MARTEN TOONDER

Moet ik dan alles alleen doen?

HET GRIFFOEN-EI • HET VERGEETBOEKJE • DE ZONNIGE RIJK

Veelvoorkomende onbepaalde voornaamwoorden in het Nederlands zijn: iets, iemand, ergens, niets, niemand, nergens, alles, iedereen, overal. De onbepaalde voornaamwoorden met een letter 'r' erin komen alleen voor in combinatie met een voorzetsel.

P.S. In de zin 'Ik kan overal slapen' is 'overal' een vragend bijwoord. Het staat namelijk niet in de plaats van een naamwoordgroep, maar van een voorzetselgroep, bijvoorbeeld 'op elk bed'.

Aanwijzende voornaamwoorden

Er zijn twee soorten aanwijzende voornaamwoorden. Je hebt aanwijzende voornaamwoorden die iets vervangen waar de spreker letterlijk naar wijst. Zulke aanwijzende voornaamwoorden noemen we **deiktisch**. Dat komt van het Griekse woord voor "wijzen". Een paar voorbeelden van deiktische aanwijzende voornaamwoorden vind je in de onderstaande zinnen.

- (1) **Daar** ga ik op zitten. (Spreker wijst naar een stoel.)
- (2) **Hier** komt mijn nieuwe winkel in. (Spreker wijst naar een winkelcentrum.)
- (3) **Dat** is Peter. (Spreker wijst een persoon aan.)
- (4) **Dit** vind ik een lekker toetje. (Spreker wijst een verpakking aan.)

Je hebt ook **terugverwijzende** aanwijzende voornaamwoorden. Die staan niet in de plaats van iets dat de spreker aanwijst, maar van iets dat al eerder is genoemd. Hieronder zie je een paar voorbeelden.

- (5) Mijn vrouw is geboren in Groningen. **Dat** is een leuke stad.
- (6) We bespreken vandaag heksenverbrandingen. **Hierover** is veel te vertellen.
- (7) We bespreken vandaag heksenverbrandingen. **Hier** is veel over te vertellen.

Je ziet in zin (6) en (7) dat aanwijzende voornaamwoorden ook kunnen worden opgenomen in voornaamwoordelijke bijwoorden kunnen zijn, net als vragende voornaamwoorden. We noemen het hele woord dan een 'aanwijzend voornaamwoordelijk bijwoord'.

Soms staan aanwijzende voornaamwoorden vlak voor een zelfstandig naamwoord, zoals in zin (8) en (9):

- (8) Ik woon in **dat** kleine huisje. (Spreker wijst naar een huis.)
- (9) Ken je Amsterdam? **Die** stad is echt fantastisch!

In zulke zinnen staan aanwijzende voornaamwoorden nergens voor in de plaats. Eigenlijk zouden we ze helemaal geen voornaamwoorden moeten noemen. Taalkundigen doen dat ook meestal niet meer, maar op school noemen we nog wel zo.

In het Standaardnederlands komen de volgende aanwijzende voornaamwoorden voor: dit, dat, deze, die, hier, daar, zo

---

P.S. In de zin 'Hier komt mijn nieuwe winkel' is 'hier' een bijwoord van plaats. Het staat namelijk niet in de plaats van een naamwoordgroep, maar van een voorzetselgroep, bijvoorbeeld 'in dit winkelcentrum'.

Betrekkelijke voornaamwoorden

Soms willen we over een woord of woordgroep twee dingen vertellen. Dan willen we bijvoorbeeld de betekenis van zin (1) en van zin (2) overbrengen.

- (1) In Londen woont koningin Elizabeth.
- (2) Koningin Elizabeth kan goed schilderen.

We hebben verschillende mogelijkheden om die twee zinnen wat minder omslachtig te maken. We kunnen de woordgroep "koningin Elizabeth" in zin (2) namelijk vervangen door een persoonlijk voornaamwoord (zoals in voorbeeld 3) of een aanwijzend voornaamwoord (zoals in voorbeeld 4).

- (3) In Londen woont koningin Elizabeth. Zij kan goed schilderen.

(4) In Londen woont koningin Elizabeth. Die kan goed schilderen.

We kunnen van de tweede zin ook een bijzin maken en die in de eerste zin aan het zinsdeel 'koningin Elizabeth' plakken. We noemen zo'n bijzin die iets over een naamwoordgroep vertelt een 'betrekkelijke bijzin'. In het Nederlands moeten we in die bijzin altijd een woordje gebruiken dat die naamwoordgroep waarover de bijzin wat vertelt vervangt. Zo'n woordje noemen we een 'betrekkelijk voornaamwoord'. Zin (5) laat zien hoe dat werkt. Het betrekkelijk voornaamwoord is vetgedrukt.

(5) In Londen woont koningin Elizabeth, **die** goed kan schilderen.

De hoofdzin en de bijzin geven nu samen wat uitgebreidere informatie over koningin Elizabeth dan de hoofdzin doet. We noemen zo'n bijzin daarom een **uitbreidende bijzin**.

Je hebt ook een ander type bijzin met daarin een betrekkelijk voornaamwoord: de **beperkende bijzin**. Zo'n bijzin is geen aparte mededeling. Zin (6) kan het je duidelijk maken.

(6) Kennen jullie een lieve man **die** goed kan schilderen?

In de bijzin "die goed kan schilderen" verwijst "die" naar "een man", maar de bijzin geeft geen extra informatie over "een man". Je kunt (6) niet vervangen door (7):

(7) Kennen jullie een lieve man? Een man kan goed schilderen.

Met de bijzin wil je de groep van alle personen die je met "een man" kunt bedoelen beperken tot minder personen. Zo heeft een beperkende bijzin altijd de functie om de groep mensen of dingen waarnaar zou kunnen worden verwezen te beperken tot een kleiner aantal.

Ik geef je nog een paar zinnen met daarin vetgedrukt de betrekkelijke voornaamwoorden.

Allereerste een paar zinnen met uitbreidende bijzinnen:

- (8) Daar woont de minister-president, **die** van dropjes houdt.
- (9) Bij de bushalte stond een leuk meisje, **dat** een rode muts op had.
- (10) Dit is mijn hond, **waar** ik veel van houd.
- (11) Ze wilde weer eens rijden op haar paard, **waar** ze al een maand niet op had gezeten.
- (12) Naast mij woont mijn bejaarde buurman, voor **wie** ik wel eens boodschappen doe.

Nu een paar beperkende bijzinnen:

- (13) Daar woont de minister **die** veel van dropjes houdt.
- (14) Ik houd het meest van het meisje **dat** een rode muts op heeft.
- (15) Dit is de hond **waar** ik het meest van houd.
- (16) Ze wilde weer eens rijden op het paard **waar** ze het langst niet op had gezeten.
- (17) Ik ken verschillende mensen voor **wie** ik wel eens boodschappen doe.

De gebruikelijkste betrekkelijke voornaamwoorden in het Nederlands zijn: die, dat, wie, wat, waar, welke

---

Bepalingaankondigende voornaamwoorden

Een bijzin kan achter een woordgroep staan waarvan iedereen meteen duidelijk is waarnaar hij verwijst, bijvoorbeeld "koningin Elizabeth". Je kunt zo'n bijzin ook achter een vaag begrip als "de persoon" zetten en achter een onbepaald voornaamwoord als "iemand". Zin (1) en (2) laten dat zien

- (1) In Londen woont de persoon die goed kan schilderen.
- (2) Daar woont iemand die veel van dropjes houdt.

Die vage begrippen kunnen ook worden gevolgd door informatie die niet in de vorm van een bijzin wordt gepresenteerd, zoals in zin (3) en (4):

- (3) In Londen woont de persoon met het kroontje op.
- (4) Daar woont iemand met een voorkeur voor drop.

Zulke extra informatie, of die nu in een bijzin of op een andere manier wordt gepresenteerd, noemen we een bijvoeglijke bepaling. Het Nederlands heeft een aantal voornaamwoorden die je kunt gebruiken in de plaats van vage begrippen die worden gevolgd door een bijvoeglijke bepaling. Zulke voornaamwoorden kondigen een bijvoeglijke bepaling aan, daarom heten ze bepalingaankondigende voornaamwoorden. In zin (5) en (6) vind je daar voorbeelden van.

- (5) In Londen woont **degene** die goed kan schilderen.
- (6) Daar woont **diegene** die veel van dropjes houdt.

De gebruikelijkste bepalingaankondigende voornaamwoorden in het Nederlands zijn: degene, hetgene, datgene, diegene, degenen, diegenen.

Betrekkelijke voornaamwoorden met ingesloten antecedent

In veel gevallen komt er direct na een bepalingaankondigend voornaamwoord een betrekkelijk voornaamwoord. Soms kun je die twee samen dan vervangen door een enkel voornaamwoord. Je hebt dan een voornaamwoord dat twee voornaamwoorden vervangt, dat is wel bijzonder. Zo'n woord noemen we een 'betrekkelijk voornaamwoord met ingesloten antecedent'. Zin (1), (2) en (3) geven er voorbeelden van.

- (1) **Wie** goed kan schilderen, moet z'n hand opsteken. ('Wie' = 'degene die')
- (2) Ik geef je **wat** ik nog heb. ('wat' = 'datgene wat')
- (3) Ik geef je **hetgeen** ik nog heb. ('hetgeen' = 'datgene wat')

De gebruikelijkste betrekkelijke voornaamwoorden met ingesloten antecedent zijn in het Nederlands: wat, wie, hetgeen

Bezittelijke voornaamwoorden

Ik sluit af met de bezittelijke voornaamwoorden. Die zijn heel makkelijk. Ze vervangen een naam of woordgroep in de tweede naamval (dus eindigend op -s) of met "van" ervoor. Meestal staat het bezittelijk voornaamwoord voor een zelfstandig naamwoord, dus op een andere plaats dan datgene wat het vervangt. Hieronder zie je een paar voorbeelden.

- (1) Dat is zijn tas. ("zijn" staat hier bijvoorbeeld in de plaats van "Peters")
- (2) Heb je mijn vader gezien? ("mijn" staat in de plaats van "van de spreker")
- (3) Is België haar geboorteland? ("haar" staat in de plaats van bijvoorbeeld "Goedeles")
- (4) Zie je hun huis al? ("hun" staat hier bijvoorbeeld in de plaats van "van Peter en Goedele")

Bezittelijke voornaamwoorden kunnen ook vragend zijn. We noemen ze dan 'vragende bezittelijke voornaamwoorden'. In zin (5) zie je er een vetgedrukt:

(5) **Wiens** huis is dat?

Bezittelijke voornaamwoorden kunnen ook betrekkelijk zijn. We noemen ze dan 'betrekkelijke bezittelijke voornaamwoorden'. In zin (6) zie je er een vetgedrukt:

(6) Dat is de man **wiens** huis ik geschilderd heb geschilderd.

De bekendste bezittelijke voornaamwoorden in het Nederlands zijn:

eerste persoon:

enkelvoud: mijn, m'n

meervoud: ons, onze

tweede persoon:

enkelvoud: jouw, je, uw

meervoud: jullie, uw

derde persoon:

enkelvoud: zijn, z'n, haar, d'r

meervoud: hun